

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL ŠEIMYNŲ ĮSTATYMO 19 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-421 (TAP-21-851, 21-27149)**

2021-07-01 Nr. NV-1563

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą Seimo nario Mindaugo Skritulsko pateiktam siūlymui nustatyti, kad likviduojant šeimyną, kuri nepertraukiamai vykdė veiklą ne mažiau kaip 15 metų ir kuriai panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti / naudotis buvo perduotas valstybės ar savivaldybių turtas, šeimynos dalyviui ar jo sutuoktiniui gali būti sudaryta galimybė šį turtą neatlygintinai valdyti / naudotis iki gyvos galvos arba jį įsigyti Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nustatyta tvarka.

Dabartinė situacija:

Pagal Šeimynų įstatymą valstybės ir savivaldybių turtas gali būti perduodamas šeimynai jos veiklai vykdyti panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti / naudotis. Likviduojant šeimyną, turi būti grąžintas valstybės ar savivaldybės perduotas turtas įstatymų nustatyta tvarka.

Šeimyna yra juridinis asmuo, kuris globoja 4 ir daugiau likusių be tėvų globos vaikų šeimos aplinkoje (bendras vaikų skaičius šeimynoje su savais vaikais – ne daugiau kaip 8 vaikai).

Šeimynose šiuo metu globojami 303 vaikai ir tai sudaro 4,6 proc. visų likusių be tėvų globos vaikų (iš viso globa (rūpyba) yra nustatyta 6577 likusiems be tėvų globos vaikams).

Šiuo metu veikia 54 šeimynos, iš jų 4 vykdo veiklą savivaldybės panaudos sutartimi suteiktame būste, 4 – fizinio asmens išnuomotame būste, 46 – nuosavame būste.

Projekto esmė – siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projekto tikslui – tobulinti esamą teisinį reguliavimą ir sudaryti palankesnes sąlygas asmenims, daigiau nei 15 metų paskyrusiems šeimynos globojamiems (rūpinamiems vaikams, teikusiems jiems socialinę globą, kitas socialines paslaugas, užtikrinti jų gerovę ir likviduojant šeimyną), tačiau nepritarti Įstatymo projektui:

- 1) Šeimynų įstatyme nustatytas pagrindas šeimynai suteikti valstybės ir savivaldybių turtą panaudai laikinai neatlygintinai valdyti / naudotis yra šios šeimynos vykdoma veikla, t.y. valstybė, pripažindama šeimynos socialinę, visuomeninę naudą ir prisidėdama prie viešojo intereso užtikrinimo, įsipareigojo suteikti galimybę šiam juridiniam asmeniui gauti valstybės turtą panaudos pagrindais, imperatyviai įtvirtindama, kad šis turtas suteikiamas būtent šeimynos veiklai vykdyti. Todėl Įstatymo projekte siūlomos nuostatos nesuderinamos su galiojančio įstatymo tikslais.
- 2) Šeimynų įstatymo paskirtis – ne valstybės ir savivaldybių turto valdymo reguliavimas, o šeimynų steigimo, valdymo, teisių, pareigų ir atsakomybės, lėšų ir turto, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo reglamentavimas. Nustatyti valstybės ir savivaldybių turto valdymo / naudojimosi tvarką ir sąlygas, valstybės ir savivaldybių institucijų įgaliojimus šioje srityje – Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo paskirtis. Todėl siekiant įgyvendinti Įstatymo projekto tikslą, turėtų būti keičiamas Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas.

Derinimas. Projektas be pastabų suderintas su Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija ir tikslintas pagal Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas.

Finansų ministerija ir Teisingumo ministerija atkreipė dėmesį į tai, Konstitucinis Teismas ne kartą savo nutarimuose yra pažymėjęs, jog valstybės turtas nėra savitikslis, bet turi duoti naudą visuomenei ir turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai tvarkomas. Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimas kitų subjektų nuosavybėn konstituciškai pateisinamas tik tada, kai tuo galima duoti

didesnę naudą visuomenei, kai tokiu perdavimu siekiama patenkinti svarbius ir pagrįstus visuomenės poreikius. Taip pat abejojama, ar Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas, kuriuo šeimos veiklai vykdyti skirtą (dažnu atveju ir pritaikytą šiam tikslui) turtą siūloma perduoti ne kitai šeimynai, o privatiems fiziniams asmenims (likviduotos šeimos steigėjui, dalyviui, sutuoktiniui) jų asmeniniams poreikiams tenkinti, atitinka CK įtvirtintą nepilnamečių asmenų globos (rūpybos) šeimoje ar šeimynoje principą, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo įstatyme nustatytus principus. Todėl pasiūlyta SADM spręsti dėl formuluojamos Vyriausybės pozicijos tinkamumo, apsvarstant galimybę Vyriausybės poziciją formuluoti kaip nepritarimą. Jei vis dėlto būtų apsispręsta kitaip, buvo pasiūlyta projektą tikslinti, papildant jį pagrįstais ir pastiprintais argumentais (dėl galimų neatitikimų pagrindiniams valstybės turto valdymo principams ir Konstitucinio Teismo doktrinai bei neigiamų siūlomo reguliavimo priėmimo pasekmių; dėl šeimos dalyvio sutuoktinio, kuris šeimos steigimo metu netapo šeimos dalyviu, nes nesutiko priimti šeimos pareigų, taip pat pilnamečių šeimos steigėjo vaikų, kurie taip pat gali tapti dalyviais, teisės įsigyti turtą; dėl objektyvių kriterijų pagal kuriuos Vyriausybė ar savivaldybių tarybos galėtų įvertinti turto perdavimo teisėtumą ir pagrįstumą ar kt.).

Atitiktis Vyriausybės programai – tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2021-06-16.

Dalykinio vertinimo išvada.

Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime**, pakartotinai įvertinant Finansų ministerijos ir Teisingumo ministerijos pasiūlymus, taip pat Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

el. 8 706 63 853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt